

Forhandling

Tove Niemann (FP):

Fremskridtspartiet regner med, at samtlige partier kan tilslutte sig disse ændringsforslag.

Der er partier herinde, der siger, at de har en familiepolitik. Disse partier kan vel ikke tillade, at de fem personer, der er omtalt i ændringsforslagene, får dansk indfødsret.

De har overtrådt dansk straffelov på følgende måde:

Person nr. 1: Gentagne gange dømt for spiritus- og promillekørsel, heraf i ét tilfælde med personskade, samt én gang for bedrageri. Person nr. 2: Gentagne gange dømt for spiritus- og promillekørsel samt én gang for kørsel i frakendelsestiden. Person nr. 3 er dømt for samleje ved ulovlig tvang, spiritus- og promillekørsel med personskade og kørsel uden førerret. Person nr. 4 er dømt for vold af særlig farlig karakter samt for kørsel uden førerret. Og person nr. 5 er dømt for vold mod sagesløs samt overtrædelse af våbenloven.

Hvis partierne ikke vil være med til at beskytte det danske samfund og deres egne familier ved at forhindre, at de omtalte personer bliver danske statsborgere, burde de i hvert fald tænke på deres vælgeres familier. Ellers må disse vælgere helt klart have oplysning om, hvordan deres folkevalgte stemmer i sådanne sager.

Inger Harms (SF):

Jeg skal på resten af udvalgets vegne anbefale, at man stemmer imod de ændringsforslag, der er stillet af Fremskridtspartiet.

Nør Christensen (CD):

Jeg tror ikke, der er ret mange, der er uenige i, at det at overtræde straffeloven og færdselsloven på den måde, som her er skitseret, er en alvorlig handling. Men det er direkte forkert, hvis man tror, at det her skal være en politisk afgørelse. Hvis vi i Folketinget skal til at træffe disse afgørelser, så er der noget, man totalt har misforstået.

Det må og skal være en domstolsafgørelse, det vil sige, at man altså på et langt tidligere tidspunkt i sagsforløbet må have udvidet adgangen for domstolene til at sige: I de og de situationer skal den pågældende udvises. Det må være grundlaget for, at man overhovedet kan tage en ordentlig og seriøs diskussion om disse ting.

Vi skal ikke fra politisk hold til at diskutere, om den ene er finere end den anden, og om han har gjort noget grovere. Det må helt klart være en domstolsafgørelse. Ergo kan vi ikke støtte disse ændringsforslag.

Tove Niemann (FP):

Det er i hvert fald også en politisk afgørelse, om vi skal give disse mennesker dansk statsborgerskab.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 15 stemte for, 103 imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 14 stemte for, 106 imod.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 15 stemte for, 107 imod.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 15 stemte for, 110 imod.

§ 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 15 stemte for, 109 imod.

§§ 2 og 3
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 54:

Forslag til lov om produktansvar.

Af justitsministeren (Ninn-Hansen).
(Fremsat 12/10 88).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

Vores ordfører, fru Lissa Mathiasen, er forhindret i at være til stede, og jeg skal derfor komme med nogle bemærkninger på vores gruppes vegne.

Det er nu fjerde gang, vi har dette lovforslag til første behandling, og muligvis burde vi have vist større langsommelighed eller gøre det i fremtiden, så vi får en femte og sjette gang, for det viser sig jo faktisk – og det vil jeg gerne kvittere for over for justitsministeren – at forslaget bliver bedre, hver gang det bliver genfremsat.

Det skal selvfølgelig ses i relation til de ændrede forhold vedrørende mellemhandlernes situation, som nu er klarlagt, og i relation til, at vi nu ved, hvordan retstilstanden er i forhold til gældende dansk erstatningsret efter den ændring, der er sket.

Der er stadig ting, som vi gerne ser anderledes. Det er også noget, vi har fremført ved tidligere lejligheder. Vi mener, at udviklingsskader bør omfattes. Vi mener, at landbrugsprodukter og tjenesteydelser bør omfattes, og vi finder, at forbrugerne bør have en bedre retsstilling i forbindelse med defekter på selve produktet.

Det er vores opfattelse, at vi på ny bør se på de gældende forældelsesregler og de muligheder, der er i direktivet, således at der så vidt muligt ikke sker nogen forringelser for danske forbrugere i kraft af, at forældelsesreglerne ud fra deres synspunkt bliver dårligere.

Jeg vil gerne hæfte mig lidt ved det forhold, at regeringen har undtaget landbrugsprodukter, fiskeriprodukter og udbytte af jagt fra området for denne lov om produktansvar.

Det var måske rimeligt for 50 eller 100 år siden, da landbrugets produkter og fiskene var sunde og friske, da man ikke brugte hormoner og ikke penicillin og andre farlige ting. Men det gør man jo i dag, og som vi har set for nylig, kan dansk landbrug måske føle sig tvunget til at bruge disse produkter, selv om man ud fra etiske og andre overvejelser ikke ønsker at gøre det. Det betyder, at det, vi har været vant til at anse for at være noget friskt og sundt, kan det i lige så høj grad som alle andre produkter være forbundet med risici at indtage.

Vi kan ikke se, at der i lovforslaget er nogen begrundelse for, at man ikke medtager landbrugsprodukter og fiskeriprodukter. Der er ik-

ke givet nogen begrundelse, og direktivet giver jo lov til at medinddrage disse produkter under ansvaret.

Vi er vant til, at landbruget har en særstilling her i landet, men vi er ikke sikre på, at det er klogt i det lange løb at blive ved med at give dette erhverv denne særstilling. Vi er bange for, at det kan medføre, at man opfatter særstillingen som en slags sovepude, at man ikke udvikler sig, at man ikke er forsigtig nok i sin produktion og derved lider yderligere tab af konkurrenceevne, som vi har set det i de seneste år. Vi hører derfor meget gerne, hvad der er den reelle begrundelse for, at disse produkter ikke skal medinddrages. Måske kan vi få et svar på det allerede i dag.

Men i øvrigt er vi indstillet på en hurtig behandling, fordi direktivet som bekendt er trådt i kraft, og vi synes, det er rimeligt, at vi nu får dette lovforslag gennemført.

Grethe Fenger Møller (KF):

Jeg synes, at hr. Ole Espersens bemærkninger om, at man gerne så, at lovforslaget blev hurtigt vedtaget, var meget positive, for det er nu fjerde gang, Folketinget behandler dette lovforslag om produktansvar, og jeg ser også meget gerne, at forslaget bliver vedtaget nu. Første gang vi behandlede forslaget, var vi jo det første land inden for EF, der tog stilling til et lovforslag, men nu kan vi jo se, at en lang række EF-lande allerede har gennemført lovgivning på dette område, og andre lande er i færd med at gøre det; der er også frister i forhold til direktivet.

Jeg finder, at lovforslaget er meget positivt, og jeg finder også, at det er meget afbalanceret. Som bekendt er direktivet på de fleste områder er maksimumsdirektiv, og det vil sige, at vi er forpligtede til at gennemføre regler, der svarer til direktivets indhold. Men på tre områder er der altså mulighed for, at vi – som andre EF-medlemslande – træffer afgørelse om, hvorvidt vi ønsker, at direktivteksten skal være gældende dansk ret eller ikke. Og det gælder først og fremmest landbrugsvarer, fiskeriprodukter og produkter fra jagt, som hr. Ole Espersen satte spørgsmålstegn ved om det var rimeligt at fritage.

Jeg synes, der er grund til at minde hr. Ole Espersen om, at det er der altså mulighed for i henhold til direktivet. Vi kender også til det fra

[Grethe Fenger Møller]

de lande, der allerede har gennemført lovgivning. Det vil sige, at i England, Grækenland og Italien har man undtaget landbrugsvarer, og i stort set alle de andre forslag, vi kender, der er til behandling, eller som er fremsat, bortset fra et enkelt, er der undtaget for landbrugsvarer m.v. Derfor kan jeg ikke se, at der er noget mærkeligt i, at vi gør os de samme overvejelser i Danmark.

Det samme gælder de to andre områder, hvor vi selv kan afgøre det, nemlig ansvarsbe-grænsningen på ikke under 70 mio. ECU og ansvar for udviklingsskader, som vi ikke medtager i lovforslaget. Det svarer til, hvad man har foreslået eller gennemført i alle EF-lande bortset fra Luxembourg.

Det er væsentligt, at der dog er ændringer i lovforslaget i forhold til det forslag, vi tidligere behandlede. Det gælder mellemhandleransvar, det vil sige, at der er en yderligere beskyttelse af forbrugerne, som ikke behøver at rejse erstatningskrav over for producenten, men kan gøre det over for mellemhandlerne. Det gælder også lovforslagets § 14, som klargør, at der ikke gennem dette lovforslag er mulighed for at begrænse skadelidtes adgang til erstatning efter dansk rets almindelige regler.

Jeg mener, det er udtryk for, at der er fundet en balance mellem de to ting, som direktivet til-sigter, nemlig at der ikke skal være konkurren-ceforvridende foranstaltninger, når der er tale om den frie varebevægelse inden for EF, men at vi på den anden side også skal prøve på at få ensartede forbrugerbeskyttelsesregler. Og jeg synes, man i meget høj grad ved udformningen af dette lovforslag har taget hensyn til at vare-tage forbrugernes interesser.

Jeg skal på Det Konservative Folkepartis vegne tilsige, at vi gerne vil medvirke til, at vi får en hurtig behandling af dette lovforslag i Retsudvalget.

Leif Hermann (SF):

Da jeg læste justitsministerens fremsættel-sestale, så jeg for mig en minister, der sad og tog en dyb indånding og sagde: Nu prøver vi fjerde gang. De tre forudgående gange lykkedes det jo ikke, og den lidt mistrøstige tone, som fremsæt-telsestalen er skrevet i, hvori der mindes om, at vi faktisk den 30. juli 1988 skulle have gennem-ført dette EF-direktiv, tyder på, at det nu er ved at være alvor med hensyn til produktansvar i Danmark.

Det er da også godt nok, at justitsministeren har foretaget et par forbedringer, siden forsla-get var på bordet sidst, men som hr. Ole Esper-sen har nævnt det, er de afgørende forhold jo ikke medtaget. Og vi har tidligere påpeget og ønsket, at udviklingsskader skulle med. Det er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, at der er en række lande, der ikke medtager udvik-lingsskader, men det er også samtidig – i øvrigt loyalt nok – nævnt, at et land som Luxembourg i det mindste overvejer at medtage udviklings-skader.

Medtager man ikke udviklingsskader, vil ganske mange virksomheder kunne slippe for produktansvar, hvis det er således, at de sender deres produkter på markedet, før de er tilstræk-keligt afprøvet.

Hvad angår det andet spørgsmål, som hr. Ole Espersen også nævnte, nemlig ansvaret for rå-produkterne fra landbrug, fiskeri og jagt – og man må vel gå ud fra, at det også gælder gartne-ri – kan det undre mig lidt, at man ikke fra dansk landbrug er kommet styrtende og har sagt: Vi vil gerne ind under denne produktan-svarslov, fordi dansk landbrug kunne bruge det som et kvalitetsmærke. Hvorfor vil italienerne og franskmændene ikke have deres landbrugs-råvarer ind under produktansvarsloven? Er det, fordi de ikke stoler på, at disse råvarer er tilstrækkelig sunde og sikre? Og kunne det så ikke være en kvalitetssikring for danske pro-dukter?

Dette så meget desto mere, som det jo unæg-telig er temmelig vanskeligt at hitte ud af – med den eksemplifikation, der er givet i bemærknin-gerne – hvornår en råvare er forarbejdet.

Vi kunne altså både forvente, at landbruget kunne bruge det i sin kampagne for at sælge no-get mere – og det har jeg så sent som i går hørt at landbruget har ganske betydelig brug for – og samtidig undgå en lang række trakasserier om, hvornår en råvare fra landbruget er forar-bejdet eller ikke er forarbejdet.

På det seneste har spørgsmålet om forældel-sesreglerne jo også været rejst fra Forbrugerrå-dets side, og jeg kan ikke ganske gennemskue, hvorledes det forholder sig med disse forældel-sesregler. Justitsministeren nævner som noget af det, der er foretaget som ændring i lovforsla-get, at de gældende regler om erstatningsansvar for produktskade ikke begrænses ved lovforsla-get. Men i det mindste forekommer det mig – og

[Leif Hermann]

det skal jeg så sige på denne lidt forsigtige måde – at den 20-årige forældelsesfrist faktisk sættes ud af kraft i forbindelse med disse skader.

Lovforslaget er jo, de foregående gange det har været fremsat, blevet temmelig grundigt gennemarbejdet. Der foreligger ganske betydelige mængder bilag til forslaget, og jeg vil håbe, at vi i udvalget forholdsvis hurtigt kan nå frem til en politisk afklaring af de ting, som jeg har nævnt her. Vi vil selvfølgelig arbejde for, at de undvidelsesmuligheder, der ligger i selve direktivteksten, kommer ind i forslaget, og så håber vi på, at vi så hurtigt som muligt kan få fastlagt præcise regler for et dansk produktansvar.

Niels Anker Kofoed (V):

Det er jo, som flere andre ordførere har nævnt, ikke første gang, at dette lovforslag bliver fremsat. Og jeg kan også slutte mig til dem, der har sagt, at det jo ikke er blevet ringere af, at det er drøftet i Folketinget og også i udvalget. Således som forslaget nu foreligger, synes jeg derfor, det er ved at være klar til at kunne blive vedtaget.

Da det i sin tid blev fremsat første gang, var vi jo det, der på godt dansk hedder på forkant, men efterhånden er der en hel del andre lande, der har gjort lovforslag færdige. Men vi ved jo alle sammen, hvad der er årsagen til, at vi ikke er blevet færdige her i Danmark.

Selve baggrunden for lovforslagets fremsættelse er selvfølgelig den forandring, der er sket med det moderne samfund, som er gået over til at være et fuldt industrialiseret samfund. I gamle dage, hvor man hentede sin mælk hos landmanden, eller hvor man i byen hentede sine æg og sine høns hos en leverandør, man kendte, kunne man placere ansvaret. I dag ligger sagen noget anderledes. Man kender ikke smeden, som har lavet ens varer, man kender heller ikke landmanden, der har leveret mælken, og man kender ikke den landmand, der har leveret grisen, ej heller den, der har leveret æggene. I Danmark er det jo sådan, at vi af etiske grunde har vedtaget en lov, som har foranlediget, at vi importerer de fleste æg, og derfor er det ganske umuligt at have et produktansvar for producenten, hvis han er i Holland eller i Vesttyskland.

Men der er også nok nogle misforståelser i forhold til lovforslaget. Jeg lagde mærke til, at hr. Ole Espersen og også ordføreren for SF anskede over, at man havde undtaget landbrugsva-

rer. Landbrugsvarer er jo ikke undtaget. Det, der er undtaget, er uforarbejdede landbrugsprodukter, og det er en væsentlig forskel. Det vil sige, at al mælk er inde under produktansvarsloven, alt kød, man køber i forretninger, er inde under produktansvarsloven og alle æg, som forhandles i forretningerne, er inde under produktansvarsloven, fordi de bliver betragtet som forarbejdede varer.

Men jeg kan ikke se, hvorfor man skal have et lovforslag, hvor alt er omfattet af produktansvar, også de grønsager, man producerer på en mark. Det er så spørgsmålet, hvordan man formulerer, om en vare er forarbejdet eller uforarbejdet. Hvis man bruger den formulering, som findes nu, og som jeg ikke er helt sikker på dækker overalt, risikerer vi, at vi kommer ud i nogle grænsetilfælde, hvor det er svært at skelne.

Tag en fisk. Hvis en fisk er skåret op, er den forarbejdet. Det skal den være ifølge en anden lovgivning. Men hvis man handler den, mens man er på ferie i et eller andet fiskerleje, og køber en torsk, der ikke er skåret op, er den altså ikke forarbejdet, og så er den undtaget fra den lov.

Jeg ved ikke, om det tjener noget som helst formål at lave lovgivningen mere indviklet, end den i forvejen er, så jeg er godt tilfreds med de ændringer, der er kommet vedrørende mellemhandlerne, og jeg er også godt tilfreds med den formulering, lovforslaget har fået nu.

Min sidste bemærkning skal være, at denne lovgivning selvfølgelig er inspireret af det amerikanske samfund, og man kan sige, at de negative sider ved en sådan lovgivning dér er, at der er andre, der har fået vældig beskæftigelse. Jeg vil derfor håbe, at det ikke bliver så kompliceret, at det bliver et eldorado for smarte advokater at lave den ene erstatningssag efter den anden.

Ellers kan jeg tilsige en velvillig behandling af lovforslaget – og hurtig, for jeg mener, vi kan blive færdige snart.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg er godt klar over det, som hr. Niels Anker Kofoed siger, for hvis man læser i bemærkningerne på side 10, står der f.eks., at mælk, der på den enkelte gård samles på tanke og nedkøles, før den køres til mejeriet, må antages at være industrielt forarbejdet i direktivets forstand. Og så er vi vel tilbage dér, hvor det kun er småting.

[Leif Hermann]

Men hvorfor skulle det være særlig forkert at medtage produktansvar for staldørshandel? Det vil jeg gerne bede hr. Niels Anker Kofoed om at komme og fortælle mig. Eller hvorfor skulle det være særlig forkert at medtage produktansvar, fordi man køber nogle fisk nede hos fiskeren på kajen?

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Det var noget lignende, jeg ville sige. Jeg forstod på hr. Niels Anker Kofoed, at forarbejdningen af mælken består i, at man malker koen. Og hvis det er tilfældet, er jeg da enig i, at der ikke er nogen større risiko forbundet her. For det er svært at drikke mælken, uden at man har malket koen.

Hvis forarbejdningen af kødet består i, at man skærer stegen ud, er det klart, at risikoen heller ikke er så stor, for det er svært at spise hele koen.

Men det kan være, jeg har misforstået det hele, og det kan vi så opklare under udvalgsarbejdet, hvis vi ikke kan få det opklaret allerede i dag.

(Kort bemærkning).

Niels Anker Kofoed (V):

Til hr. Ole Espersen skal jeg kun sige, at det jo er længe siden, at hr. Ole Espersen var ved landbruget, selv om han under visse feriebesøg alligevel beskæftiger sig med en del af det, men det er planteprodukter.

Altså, i direktivets forstand er det sådan: Når mælken bliver afkølet, dvs. når den er malket og afkølet, betragtes den som forarbejdet. Derfor er der ikke nogen mening i, at man skal have produktansvar for uforarbejdede produkter, for hvis man kommer ud for et uforarbejdet produkt, kender man jo den, der leverede mælken, og så er vedkommende igennem anden lovgivning erstatningspligtig.

Jeg kan huske – det var vist før krigen – at der var en stor halsbetændelsesepidemi i København, der skyldtes, at en fodermester på Sydsjælland havde haft en bullen finger. Det gav halsbetændelse. Denne landmand måtte betale erstatning. Og det gælder også andre områder. Hvis man køber en fisk, der er rådden, kan man gå tilbage til fiskeren og klage. Hvis han så har en forsikring, skal han altså betale erstatning.

Altså, lad være med at lave det mere indviklet, end godt er. Jeg synes, vi skal prøve på at afbureaukratisere lidt. Brug produktansvarsloven på de forarbejdede produkter; det er dér, det er tiltrængt, dér kender man ikke leverandøren. Det gør man, når man køber dem uforarbejdede.

Formanden:

Der er stor interesse om landbrugserfaringerne.

(Kort bemærkning).

Ole Espersen (S):

Jeg tror da næsten, jeg har malket lige så mange køer som hr. Niels Anker Kofoed, og min erfaring siger mig, at når man malker en ko, afkøles mælken ret hurtigt, når den kommer ud af yveret. Og så er der jo altså ikke noget problem, kan jeg se.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Jeg kan ikke rigtig bidrage med bornholmske barndomserfaringer.

Hr. Niels Anker Kofoed brugte det argument, at der er ansvar i forvejen. Ja, selvfølgelig er der ansvar i forvejen; det ville der også være, selv om direktivet ikke forelå. Det afgørende er jo, at direktivet statuerer et objektivt ansvar, og det var der ikke i forvejen, hr. Niels Anker Kofoed, og det er det, der er hele humlen ved det.

(Kort bemærkning).

Niels Anker Kofoed (V):

Nu skal vi selvfølgelig ikke gøre det til sjov alt sammen. Jeg vil bare sige til hr. Ole Espersen, at det må være længe siden, han har været i landbruget. Nu køler man mælken lige efter, at den er blevet kunstigt malket, men på den tid, hvor hr. Ole Espersen var ved landbruget, havde man ikke køleanlæg, så det er tilgivet, at det ærede medlem ikke kan huske de ting.

Jane Oksen (FP):

Dette lovforslag har været til behandling fire gange tidligere og drejer sig om gennemførelse af EF-direktivet af 25. juli 1985.

Jeg skal med det samme tilkendegive, at Fremskridtspartiet ikke agter at stemme for, og

[Jane Oksen]

det har vi også tilkendegivet ved de tidligere behandlinger. Vi mener, at det er totalt overflødigt at lovgive om det her. Der gælder jo alligevel ansvar via anden lovgivning. Jeg har også forstået det sådan, at vi er det første land, der lovgiver om produktansvar, og jeg mener ikke, at det er noget, vi behøver at gå i spidsen med. Jeg har forstået det sådan, at Socialdemokratiet gerne ville have, at forslaget var endnu mere vidtgående, og De Konservative synes, det er udmærket, som det er, og så bliver det formentlig vedtaget, da hele regeringen jo nok står bag det. Vore stemmer bliver formentlig ikke afgørende.

Når man som medlem af Retsudvalget modtager en dyng papirer så tyk, som jeg ved ikke hvad, med udtalelser fra diverse organisationer om lovforslaget, kræver det unægtelig nogen tid at sætte sig grundigt ind i et sådant materiale – som jeg først modtog her i formiddags – og det vil jeg selvfølgelig gøre inden udvalgsbehandlingen. Men jeg vil næppe tro, det rækker ved min stilling, for det foreliggende forslag siger jo klart, hvad det her handler om.

Vi mener, at det vil være til skade for erhvervslivet, og vi tror heller ikke på, at de skadelidte får en bedre stilling ved lovforslaget, for det er så besværligt at forstå for de skadelidte, at de nok vil være i tvivl om, hvordan de overhovedet skal forholde sig. Det, vi lægger mest vægt på, er, at erhvervslivet ikke skal hæmmes i dets udvikling, og det mener vi sker ved dette lovforslag, der vil besværliggøre handelen med andre lande for Danmark.

Der må være fuldstændig aftalefrihed landene imellem, og det kan ikke nytte, at produktansvar også skal kunne placeres på mellemhandlere. Det vil i det hele taget være besværligt at finde ud af, når varemærker og lign. kan fjernes fra varerne, hvem der egentlig er producent af varen. Jeg skal ikke gå ind i en debat om det, da jeg ønsker at sætte mig nærmere ind i materialet, men det er Fremskridtspartiets holdning, at vi ikke kan støtte forslaget.

Kirsten Lee (RV):

Det undrer mig ikke, at Fremskridtspartiet ikke støtter et lovforslag, som faktisk forbedrer forbrugernes retsstilling.

Nu er det fjerde gang, dette lovforslag bliver fremsat, dels fordi vi har haft valg i utide, men det er også kompliceret lovstof.

Fundamentalt forbedrer dette lovforslag efter Det Radikale Venstres mening forbrugernes retsstilling, sådan at folk kan få skadeserstatning, når de på en eller anden måde bliver udsat for et produkt, der er farligt. Den hensigt er vi i Det Radikale Venstre helt enige i.

Vi finder det også vigtigt, at man i dette lovudkast har medtaget mellemhandlers ansvar. Hvis der er forvoldt en skade af et produkt, som kommer fra Taiwan eller fra Portugal, så kan man nu gøre gældende over for den danske mellemhandler, at han har et ansvar; man skal ikke anlægge sag mod mennesker i fjertlignende lande.

Der er nogle skader, som falder uden for dette lovforslag, dels på grund af en bagatelgrænse, men der er også forældelsesklausuler. I den forbindelse vil jeg nævne, at vi finder det vigtigt, at man adskiller produktansvar fra udviklingsskader som f.eks. medicinskader. Medicinskader er i mange tilfælde skader som følge af medicin, man måske har indtaget for år tilbage, og det forholder sig sådan, at den medicinalindustri, der producerede medicinen, rent faktisk ikke på forhånd kunne vide, at skaden ville opstå. Der er f.eks. eksempler på kræftudvikling i puberteten hos unge piger, hvis mor har fået et bestemt hormon. Den slags skader dækkes ikke af dette lovforslag. I Det Radikale Venstre mener vi naturligvis, at mennesker skal beskyttes mod den slags skader, men vi finder, at de bliver bedst beskyttet, når de er dækket af den lægemiddelskadeforsikring, som er ved at blive udarbejdet.

Tjenesteydelser er heller ikke omfattet af forslaget, og de skal efter vores mening heller ikke være det. Hvis folk føler sig dårligt behandlet af jurister, advokater eller læger, har danske forbrugere efter almindelig dansk lovgivning mulighed for at gå andre steder hen.

Uforarbejdede landbrugsvarer ønsker vi, i lighed med hvad der gælder i andre EF-lande, heller ikke skal være medtaget i dette lovforslag. Når tyskerne f.eks. sprøjter kalvekød med hormoner, handler det om forarbejdede landbrugsvarer, og så gælder loven, men landmanden skal ikke drages til ansvar, fordi der f.eks. måles for mange becquerel i mælk, når der sker Tjernobylyllykker. Hvis vi havde været så uheldige, at vinden havde haft en anden retning, den dag Tjernobylyllykket skete, kunne danske landbrugsprodukter være ødelagt, men det

[Kirsten Lee]

kunne dog ikke siges at være landmandens skyld.

Jeg har også med henblik på jagtprodukter svært ved at se, at man f.eks. skal have erstatning, hvis man brækker en tand – selv en guld tand – på et hagl, når man spiser dyrekød, og den kommer dog op over de 4.000 kr.s bagatelgrænse.

Vi er opmærksom på, at nogle ønsker systemskader medtaget i loven, men vi mener ikke, at et barn, der f.eks. udvikler allergi over for mælk, skal kunne drage landmanden til ansvar. Hvis vi skal have den slags indarbejdet i loven, skal man jo faktisk anbefale hele den danske fødevarerindustri at lukke.

Det Radikale Venstre støtter forslaget, og vi vil gerne medvirke til en hurtig udvalgsbehandling. Vi synes, det har været længe nok undervejs.

Jeg skulle sige fra Kristeligt Folkepartis ordfører, som ikke er i stand til at være til stede, at Kristeligt Folkeparti også støtter forslaget.

Nør Christensen (CD):

Jeg skal ikke sige, at jeg har meget forstand på landbrug, men jeg hæftede mig naturligvis ved den debat, der var indledningsvis, og jeg kunne da godt tænke mig at få svar på, om selve det, at man skyder en ko, også er en form for forarbejdning.

Der er mange detaljer, man ønsker oplyst, men justitsministeren har her haft en bunden opgave, og som det er sagt af andre ordførere, så lader det til, at denne delvis bundne opgave bliver løst bedre gang for gang. Jeg skal ikke derfor opfordre justitsministeren til at prøve en gang til. Jeg tror, det er rigtigt, som nogle har sagt, at det er vigtigt, at vi får en hurtig og positiv udvalgsbehandling.

Vi lægger hos Centrum-Demokraterne vægt på, at forbrugernes retsstilling er så god som muligt, lige så vel som vi også lægger vægt på, at der er et mellemhandleransvar.

Men når det er sagt, vil jeg gerne understrege, at vi i folketingsgruppen i dag til formiddag har drøftet en henvendelse, som er kommet fra Industrirådet. Det er et brev af 21. oktober 1988, hvori Industrirådet tager nogle ting op, som vi godt kunne tænke os at drøfte lidt nærmere ikke alene i udvalget, men så sandelig også med Industrirådet. Det er godt, at forbrugernes retsstilling styrkes, og at mellemhandleran-

svaret også bliver indført nu, men vi skal være forsigtige med, at vi ikke skaber en alt for stor konkurrenceforvridning til skade for dansk industri.

Dette siger jeg som repræsentant for et parti, som gerne vil slå fast, at vi absolut er særdeles positivt indstillet over for erhvervene og industrien. Vi vil gerne advare imod, at vi bevæger os milevidt forud på dette område. Jeg har noteret mig fra skrivelsen, at det for så vidt angår udviklingsskader kun er Luxembourg, som forventes at indføre et sådant ansvar, dvs. at ingen andre gør det.

Vi vil altså se positivt på den henvendelse, der er kommet fra Industrirådet, og vi vil tage en drøftelse med dem. Vi vil også tage en drøftelse med Industrirådet for så vidt angår spørgsmål om § 13, hvor Industrirådet ønsker indføjet »medmindre andet følger af aftale«. Man ønsker indføjet, at der skal være mulighed for at aftale nogenlunde frit parterne imellem.

Vi vil positivt se på dette i udvalgsarbejdet efter at have haft en meget nødvendig drøftelse med Industrirådet.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

De udtalelser, der er fremsat af ordførerne, har glædet mig. Jeg synes, at det fremgik, at samtlige ordførere nu mener, at man skal være færdig med denne lovgivning. Det må jeg også lægge vægt på. Det er jo – som fremhævet af fru Grethe Fenger Møller – sådan, at vi skulle have været færdige her i sommer, og på et møde i Bruxelles den 20. oktober 1988 udtrykte Kommissionen megen skuffelse over, at den 3-årsfrist, som direktivet indeholder, ikke var blevet overholdt.

Kommissionens repræsentant gav på det møde udtryk for, at man i midten af november 1988 vil påbegynde forberedelserne af retsskridt over for de lande, der ikke har gennemført direktivet. Det ville være uheldigt, hvis vi kom bagefter. I betragtning af at vi var det første land, der fremsatte forslag i parlamentet, ville det være ærgerligt, hvis vi kom til at stå i den situation, at vi ikke har opfyldt den aftale, der blev truffet for 3 år siden.

Men jeg synes også, det vil være uheldigt, fordi det her drejer sig om forbrugerbeskyttelse. Jeg synes nødig, at Danmark skal stå som et land, der ikke er parat til at handle lovgivningsmæssigt, når spørgsmål om at fastslå og gennemføre en sådan forbrugerbeskyttelse opstår.

[Justitsministeren]

Derfor glæder det mig, at alle ordførere uden undtagelse gav udtryk for den opfattelse, at vi nu må have sagen færdig.

Der var megen velvilje over for indholdet i forslaget. Jeg lagde med glæde mærke til, at de, der tidligere har udtrykt nogen skepsis over for lovforslagets indhold, selv erkendte, at der er indtrådt forbedringer. Sådan må det også naturligt være, for ved så mange behandlinger, som dette lovforslag har haft, må vi selvfølgelig prøve at tale os sammen om sagen og ikke tale os fra hinanden. Derfor håber jeg også, at Retsudvalget ret hurtigt vil kunne komme til en afgørelse.

Jeg skal ikke uddybe de to punkter, hvor der fortsat er uenighed. Jeg kan ikke se, at spørgsmålet om at holde landbrugsprodukter og fiskeriprodukter udenfor kan være helt afgørende, fordi – som det er nævnt af hr. Niels Anker Kofoed og andre – de forarbejdede varer omfattes af loven, og så er der ikke særlig megen forskel.

Med hensyn til udviklingsskader kan jeg henvise til, hvad fru Kirsten Lee sagde i forbindelse med den interesse, vi har i lægemiddelforsikringen. Jeg synes i øvrigt, at det ville være uheldigt, hvis vi kom til at stå omtrent som det eneste land – måske sammen med Luxembourg – der på det område placerede vor industri dårligere end andre landes industrier. På det punkt er jeg helt enig med hr. Nør Christensen, der med rette fremhævede, at industrien selvfølgelig må have stor interesse for, at man harmoniserer også vedrørende de bestemmelser, hvor der efter direktivet er valgfrihed.

Jeg håber meget, at udvalget straks vil tage fat på sagen. Justitsministeriet er selvfølgelig indstillet på straks at aflevere svar på de spørgsmål, der bliver stillet, således at vi kan få gennemført denne vigtige lovgivning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 46:

Forslag til lov om krigsmateriel m.v.
Af justitsministeren (Ninn-Hansen).
(Fremsat 11/10 88).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ole Espersen (S):

I sidste samling behandlede vi sammen med dette forslag, som jo også er en genfremsættelse, et andet forslag, nemlig forslag om forbud mod våbentransporter m.v.

Som Det Radikale Venstre dengang klart gav udtryk for, var der snæver sammenhæng mellem de to forslag. Det blev sagt af bl.a. ordføreren for beslutningsforslaget, hr. Stinus, at disse forslag hænger meget nøje sammen.

Vi er måske ikke overraskede over, at justitsministeren – der har opfyldt sin parlamentariske forpligtelse, da han fremsatte forslaget i sidste samling – ikke har ønsket at komme med et forslag om forbud mod våbentransporter, men vi er skuffede over det.

Men vi kan måske undre os over, at Det Radikale Venstre ønsker at nøjes med dette forslag om krigsmateriel, som nu er til første behandling. Spørgsmålet er jo, hvad Det Radikale Venstre egentlig opnår ved at nøjes med at fremsætte det, som man har fået lov til at fremsætte af de to andre regeringspartier.

Ser vi på forslaget, som vi har til behandling her, og spørger, hvad man i grunden opnår fra Det Radikale Venstre, ja, så vil jeg nævne tre ting. Man opnår for det første – i modsætning til den gældende retstilstand – at udlændinge nu kan eje op til 40 pct. af danske våbenfabrikker, og at udlændinge kan besætte 20 pct. af bestyrelsespladserne, man opnår større mulighed – som der står i forslagets bemærkninger – for dansk deltagelse i internationale militære projekter, og man opnår også mulighed for eksport til flere lande.

Det er karakteriseret på en ret så alvorlig måde i justitsministerens forslag. I bemærkningerne til det lovforslag, der nu foreslås fra regeringens – og herunder også fra Det Radikale Venstres – side, står: »Alt i alt forekommer den gældende våbeneksportpolitiske praksis fuldt ud